

NEDEN PERİYODİK KONTROL YAPTIRMALIYIM?

Zorunlu Olduğu İçin Değil, Gerekli Olduğu İçin Periyodik Kontrol Yaptırın.

Periyodik kontroller çalışma hayatının bir parçası ergonomi, iş ve çevre güvenliğinin yapıtaşlarından biridir. Ülkemizde 6331 sayılı yasaya bağlı olarak çıkarılan yönetmeliklerde birçok kontrolün zorunlu olduğu ve işverence yaptırılması gereği belirtilmiştir. Unutulmaması gereken en önemli unsur periyodik kontrollerin amacıdır. Periyodik kontrol işletme içerisinde bağımsız ve konusunda uzman bir gözün çektiği fotoğraftır. Bu fotoğrafa işletme içerisindeki birçok süreci etkilemekte her şeyden önce yapılan işe bir eğitim, firmanın İSİG süreçlerinin bir gelişimi olarak bakılmalıdır. Bu amaçlar doğrultusunda yapılan periyodik kontrol işletme açısından da yararlı olur.

- ✓ Periyodik kontrol bakım, onarım ve makinaların revizyon süreçlerinin bir parçasıdır. Kontrollerde belirtilen uygunsuzlukların bakım faaliyetiyle giderilmesi gerekmektedir.
- ✓ Periyodik kontrol eğitim sürecinin bir parçasıdır. Firmada çalışan operatörlerin kullandıkları makinalar için yetkinlikleri değerlendirilir.
- ✓ Periyodik kontrol firma içi risk yönetiminin bir parçasıdır ve işletme körlüğünü azaltır. Dışarıdan gelen bağımsız bir denetçi iş proseslerinize ve kullanılan makinalara farklı bir gözle bakarak muayene eder.

MUAYENE SÜRELERİNİ NASIL BELİRLEYECEĞİM?

25.04.2013 tarih ve 28628 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren **İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği**, Ek-III Bakım, Onarım ve Periyodik Kontroller İle İlgili Hususlar bölümünün 1.4 maddesinde iş ekipmanlarının periyodik kontrol süreleri "*Periyodik kontrol aralığı ve kriterleri standartlar ile belirlenmemiş iş ekipmanlarının periyodik kontrolleri, varsa imalatçının öngördüğü aralık ve kriterlerde yapılır. Bu hususlar, imalatçı tarafından belirlenmemiş ise iş ekipmanının periyodik kontrolü, bulunduğu işyeri ortam koşulları, kullanım sıklığı ile kullanım süresi gibi faktörler göz önünde bulundurularak, yapılacak risk değerlendirmesi sonuçlarına göre, belirlenecek aralıklarda yapılır. Belirlenen periyodik kontrol aralığının bu Yönetmelikte belirtilen istisnalar (*) dışında bir yılı aşmaması gerekir.*" ifadesi yer almaktadır.

Bu maddeye ek olarak yönetmeliğin yine EK-III bölümünde bulunan 2.1.4, 2.2.3 ve 2.3.4 maddelerinde verilen tablolarda azami kontrol süreleri belirtilmektedir.

EKİPMAN ADI	KONTROL PERİYODU (Azami Süre) (İlgili standartın ön-gördüğü süreler saklı kalmak koşulu ile)
Buhar kazanları, Kalorifer kazanları, Manifoldlu asetilen tüp demetleri, Manifoldlu tüp demetleri, Kullanımdaki LPG tüpleri, Basınçlı hava tankları (2), (3)	Standartlarda süre belirtilmemişse 1 Yıl
Taşınabilir gaz tüpleri (Dikişli, dikişsiz)	Standartlarda süre belirtilmemişse 3 Yıl
Taşınabilir asetilen tüpleri	TS EN ISO 10462 standartında belirtilen sürelerde
Sıvılaştırılmış gaz tankları (LPG ve benzeri) (Yerüstü veya yeraltı) (1)	10 Yıl
Kriyojenik tanklar	TS EN ISO 21009-2 standartında belirtilen sürelerde
Tehlikeli sıvıların (4), (5) bulunduğu tank ve depol	10 Yıl

- (1) LPG tanklarında bulunan emniyet valfleri ise 5 yılda bir kontrol ve teste tabi tutulur.
- (2) Seyyar veya sabit kompresör hava tankları ile basınçlı hava ihtiva eden her türlü kap ve bunların sabit donanımı.
- (3) Kademeli sıkıştırma yapan kompresörlerin her kademesinde hidrostatik basınç deneyi, basınçlı hava tankları ile bunların sabit donanımlarının, o kademedeki müsaade edilen en yüksek basıncının 1,5 katı ile yapılır.
- (4) Tehlikeli sıvılar: aşındırıcı veya sağlığa zararlı sıvılardır.
- (5) Tahribatsız muayene yöntemleri kullanılır.
- (*) Periyodik kontrol süreleri API 510 standartı esas alınarak belirlenen basınçlı ekipmanlarda; basınçlı ekipmandaki içerik (basınç ve benzeri) kayıpları ile korozyon gibi nedenlerle meydana gelen bozulmalar dikkate alınarak yapılan risk değerlendirmesi ve yönetimi çerçevesinde belirlenen periyodik kontrol süreleri, ekipmanın kalan ömrünün yarısını ve her halükârda beş yılı aşmaması gerekir.

EKİPMAN ADI	KONTROL PERİYODU (Azami Süre) (İlgili standartın ön-gördüğü süreler saklı kalmak koşulu ile)
Kaldırma ve/veya iletme araçları ^{(1), (2), (3), (4), (5)} Yürüyen merdiven ve yürüyen bant İstif Makinesi (forklift, transpalet, lift)	Standartlarda süre belirtilmemişse 1 Yıl
Yapı İskeleleri ^{(6),(7)}	Standartlarda süre belirtilmemişse 6 Ay

(1) Vinçlerin periyodik kontrollerinde yapılacak olan statik deneyde deney yükü, beyan edilen yükün en az 1,25 katı, dinamik deneyde ise en az 1,1 katı olması gerekir.

(2) Mobil kaldırma ekipmanlarının dışında kalan kaldırma ekipmanları için kararlılık deneyi ise gerek görüldüğünde ilgili standartlarda belirtilen kriterlere uygun olarak yapılır.

(3) Kapasitesinin altında kullanılacak kaldırma araçlarında beyan edilen kaldırılacak azami yük görünecek şekilde işaretlenir. Beyan edilen yükün üstünde bir ağırlığın kaldırılmasının söz konusu olduğu durumlarda kaldırma aracı kaldırılacak yükün miktarı esas alınarak yukarıda belirtilen kriterler çerçevesinde teste tabi tutulmadan kullanılamaz. (Beyan yükü; kaldırma aracında işveren tarafından beyan edilen kaldırılacak maksimum ağırlıktır.)

(4) Elektronik kumanda sistemi ile donatılmış kaldırma ve iletme ekipmanının periyodik kontrolünde makine ve elektrik ile ilgili branşlarda periyodik kontrolleri yapmaya yetkili kişiler birlikte görev alır.

(5) Asansörler ile ilgili standartlar; 31/1/2007 tarihli ve 26420 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Asansör Yönetmeliği kapsamı haricinde kalan işyerlerinde dikkate alınır.

(6) İskelelerin periyodik kontrolleri mühendislik ve mimarlık fakültelerinden inşaat ve makine mühendisliği ile mimarlık bölümü mezunları, inşaat, yapı, makine veya metal eğitimi bölümü mezunu teknik öğretmenler, makine ve inşaat teknikeri veya yüksek teknikerleri, gemi inşası işlerinde ise gemi inşaatı mühendisi tarafından yapılır.

(7) İskeleler, üzerlerinde taşıyabileceği azami yük görünecek şekilde işaretlenir.

(*) Periyodik kontrol kriteri için referans olarak tabloda belirtilen standartlar örnek olarak verilmiş olup burada belirtilmeyen ya da Yönetmeliğin yayımı tarihinden sonra yayımlanan konuyla ilgili standartların da dikkate alınması gerekir. Kapsamı periyodik kontrolle sınırlı olmayan standartlar için periyodik kontrole ilişkin hükümler uygulanacak, imalata yönelik test ve deneyler uygulanmayacaktır.

EKİPMAN ADI	KONTROL PERİYODU (Azami Süre) (İlgili standartın ön-gördüğü süreler saklı kalmak koşulu ile)
Elektrik Tesisatı, Topraklama Tesisatı, Paratoner	Standartlarda süre belirtilmemişse 1 Yıl
Akümülatör, Transformatör	1 Yıl
Yangın Tesisatı ve Hortumlar, Motopomplar, Boru Tesisatı	Standartlarda süre belirtilmemişse 1 Yıl
Yangın Söndürme cihazı	TSE ISO/TS 11602-2 standardında belirtilen sürelerde
Havalandırma ve Klima Tesisatı	1 Yıl

RİSK ANALİZİ YAPARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR NELERDİR?

Tablolarda belirtilen azami periyodik kontrol sürelerini aşmamak kaydıyla işyeri tarafından yapılacak periyodik kontrol süreleri belirlenirken aşağıda belirtilen parametrelerin dikkate alınması gerekmektedir.

- 1. İş Ekipmanının Çalışma Ortamı:** Şantiye vb. operatörlerin, çalışma koşullarının ve fiziksel olarak ortamın sürekli değişken olduğu dinamik çalışma ortamlarında periyodik kontrol süreleri sıklaştırılmalıdır.
- 2. İş Ekipmanının Yaşı:** İş ekipmanının varsa güvenli çalışma saati, ekonomik ömrü vb. parametreleri ekipman üreticisinden alınarak ekonomik ömrünün ilk çeyreğinden sonra her çeyrekte bir periyodik kontrol periyodu sıklaştırılmalıdır.
- 3. Bakım Faaliyeti:** Kuruluş bünyesinde bakım faaliyetinin nitelikli ve zamanında yapılamadığı düşünülüyorsa periyodik kontrol periyodu sıklaştırılmalı veya özellikle arıza önleyici bakıma yönelik firma içerisinde etkin bir bakım organizasyonu varsa kontrol periyodu artırılmalıdır.
- 4. Atmosferik Koşullar:** Ekipman atmosfere açık hava koşullarından etkilenecek bir ortamda çalışıyorsa kontrol periyodu sıklaştırılmalıdır.
- 5. Büyük Revizyon veya Önemli Kaza:** İş ekipmanı büyük bir revizyon geçirmişse kontrol periyodu sıklaştırılmalıdır.
- 6. Çalışma Saati:** İş Ekipmanının gün içerisindeki toplam çalışma süresi değerlendirilmeli ve yoğun çalışan ekipmanların kontrol periyotları sıklaştırılmalıdır.
- 7. Operatörlerin Eğitimi:** İş yerinde ekipmanların operatörlerinin belirli olmaması veya değişken olması, operatörlerin yeterli eğitimi almaması kontrol periyotlarını sıklaştırılmalıdır.
- 8. Periyodik Kontrol Sonuçları:** İş ekipmanının devam eden periyodik kontrollerinde kullanımda sakınca yaratan uygunsuzluk sayısının fazla olması kontrol periyotlarının sıklaştırılması gerektiğini belirten önemli bir parametredir.

Makintest Teknik Muayene tarafından kaldırma iletme makinalarının üç ayda bir, basınçlı kapların yılda bir periyodik kontrollerinin yapılması önerilmektedir. Ayrıca ekipmanda önemli bir değişiklik yapıldıktan sonra periyodu beklenmeksizin kontrolleri yapılmalıdır.

PERİYODİK KONTROL VE ÖLÇÜMLER NEDEN YAPTIRILMALI?

- İş kazalarının önüne geçmek için,
- Makine ve cihazların güvenli olarak kullanılmasını sağlamak için,
- Verimli çalışma koşullarını düzenlemek için,
- Makinelerin ömrünün uzamasına katkıda bulunmak için,
- Çevre kirlenmesinin önüne geçebilmek için,
- Üretimin verimli hale getirilmesine katkıda bulunmak için,
- Unutulmamalıdır ki, yapılan sürekli bakım ve periyodik kontroller sayesinde olası iş kazaları önlenerek, iş güvenliği sağlanmış olunur. Böylece sağlıklı iş yaşamı, huzurlu çevre ve bereketli bir üretim sağlanabilir.